

Brüssel, 30.7.2014
COM(2014) 494 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**Suunised selle kohta, kuidas rakendada määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 23 kohaseid
meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks
usaldusväärse majandusjuhtimisega**

Sisukord

1.	SISSEJUHATUS.....	3
2.	PARTNERLUSLEPINGUTE JA PROGRAMMIDE ARTIKLI 23 KOHASE LÄBIVAATAMISE TAUST	4
3.	PARTNERLUSLEPINGUTE JA PROGRAMMIDE LÄBIVAATAMINE JA NEIS TEHTAVATE MUUDATUSTE LAAD VASTAVALT ARTIKLILE 23	5
4.	KOMISJONI ÜMBERJAOTAMISNÕUDELE VASTAVAD TULEMUSLIKUD MEETMED.....	8
5.	ASJAOLUD, MIS VÕIVAD TINGIDA MAKSETE PEATAMISE	9
6.	KRITEERIUMID, MILLE PÕHJAL MÄÄRATAKSE, MISSUGUSED PROGRAMMID PEATATAKSE JA MILLISES ULATUSES.....	9
	KOKKUVÕTE.....	10

1. Sissejuhatus

Perioodil 2014–20 on Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest¹ toetuse andmine tihedalt seotud ELi majandusjuhtimise meetmete järgimisega. Varem piirdus tingimuste rakendamine fondidest rahalise abi saamisele ühe fondiga – Ühtekuuluvusfondiga (määruse (EÜ) nr 1084/2006² artikkel 4) – ja ühe majandusjuhtimise menetlusega – ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusega.

Seda seost on oluliselt tihendatud. See rajaneb majandusjuhtimise kohaldamisala tugevdamisel ja laiendamisel vastuseks majandus- ja finantskriisile ning eesmärgil suurendada eelarvepiirangute olukorras ELi kulude tõhusust. Viit Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi käsitleva määruse (EL) nr 1303/2013 (edaspidi „ühissätete määrus”)³ artiklis 23 on kehtestatud sätted fondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega.

Erinevalt eelmisest programmitöö perioodist on nüüd kõigist viiest Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondist toetuse saamise tingimuseks majandusjuhtimise menetluste järgimine. Kõnealust tingimuslikkust rakendatakse kahe eri mehhanismi kaudu:

- esimene suund hõlmab eelkõige artikli 23 lõikeid 1–8 ja seisneb selles, et komisjon võib nõuda liikmesriigilt tema rahastuse osalist ümberjaotamist, kui see on põhjendatud eri majandusjuhtimismenetluste raames seatud majanduslike ja tööhõivealaste eesmärkidega;
- teine suund hõlmab eelkõige artikli 23 lõikeid 9–11 ja seisneb selles, et komisjon peab tegema ettepaneku peatada rahastamine Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest, kui majandusjuhtimismenetlustes on jõutud teatud etappi.

Pärast määruse vastuvõtmist tegi komisjon järgmise avalduse:

„Komisjon kinnitab, et võtab hiljemalt 6 kuu jooksul alates ühissätete määruse jõustumisest vastu komisjoni teatise vormis suunised, milles selgitatakse, kuidas komisjonil on kavas kohaldada ühissätete määruse artiklis 23 osutatud meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega. Suunistes selgitatakse järgmisi elemente:

- *seoses lõikega 1: partnerluslepingute ja asjaomaste programmide läbivaatamine ja muudatusettepanekute laad, mida komisjon võib nõuda, ning tulemuslikud meetmed lõike 6 kohaldamiseks;*

¹ Need on Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Euroopa Sotsiaalfond (ESF), Ühtekuuluvusfond, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfond (EMKF).

² Nõukogu määrus (EÜ) nr 1084/2006, 11. juuli 2006, millega asutatakse Ühtekuuluvusfond ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1164/94.

³ Määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EL) nr 1083/2006.

- *seoses lõikega 6: asjaolud, mille korral maksed peatatakse, sh kriteeriumid, mis võivad olla sobivad otsustamiseks, millised programmid peatada, või maksete peatamise taseme kindlaksmääramiseks.*⁴

Käesoleva teatisega täidetakse komisjoni võetud kohustus ja antakse suunised ühissätete määruse artikli 23 lõigete 1 ja 6 konkreetsete sätete kohaldamiseks. Seega käsitletakse siin üksnes esimese suuna meetmeid. Suuniste eesmärk on lisada kindlust selles osas, kuidas artikli 23 teatud sätteid rakendada hakatakse.

2. Partnerluslepingute ja programmide artikli 23 kohase läbivaatamise taust

2014. aastal peavad liikmesriigid komisjoniga läbirääkimisi oma partnerluslepingute ja programmide kokkuleppimiseks. Viimastega määratakse kindlaks mitmeaastane strateegia viiest Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondist liikmesriigile antud eraldise kasutamiseks programmitöö perioodi seitsme aasta jooksul (2014–20). Kooskõlas ühissätete määruse artiklitega 16 ja 29 loodab komisjon partnerluslepingud ja enamiku programme heaks kiita 2014. aasta jooksul.

Liikmesriigid ja komisjon peavad keskenduma prioriteetide kindlaksmääramisele kohe perioodi alguses. Selleks tuleb leida kohased lahendused asjakohastes riigipõhistes soovitusel, nõukogu soovitusel või makromajanduslike kohandamisprogrammide raames seatud eesmärkide elluviimiseks ja toetada neid piisava rahastamismääraga, võttes arvesse iga liikmesriigi rahalist eraldist. Komisjon jälgib seega läbirääkimiste käigus seda, et uute programmide väljatöötamisel võetaks arvesse olemasolevaid asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi ja nõukogu soovitusi igale liikmesriigile ning makromajandusliku kohandamisprogrammi olemasolu korral vastastikuse mõistmise memorandumit.

Artikli 23 kohane ümberjaotamine on võimalik alles alates 2015. aastast ja kuni 2019. aastani. Seda tuleks kasutada üksnes juhul, kui see võib avaldada asjakohaste riigipõhiste soovitusel, nõukogu soovitusel või majanduslike kohandamisprogrammide elluviimisel suuremat mõju kui senine vahendite jaotus. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetatakse tavaliselt mitmeaastasi investeerimisstrateegiaid, mis eeldavad teatavat kindlust ja järjepidevust. Sagedast ümberjaotamist tuleb vältida, sest see halvendaks vahendite haldamise prognoositavust ja võiks kahjustada heakskiidetud partnerluslepingute ja programmide usaldusväärsust. Peale selle on liikmesriikide põhiprobleemid pikaajalise iseloomuga ega muutu oluliselt aastati, ehkki riigipõhiseid soovitusi ajakohastatakse igal aastal. Seetõttu kasutatakse komisjonile antud ümberjaotamisõigust ettevaatlikult ning liiga sagedasele ümberjaotamisele tuleks eelistada stabiilsust.

Artikli 23 lõike 1 kohaselt võib komisjon nõuda ümberjaotamist järgmistel eesmärkidel:

- toetamiseks riigipõhiste soovitusel⁵ (kaasa arvatud makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse ennetusliku osaga seotud soovitusel) ja nõukogu soovitusel elluviimist, tingimusel et need on Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide seisukohalt asjakohased;

⁴ Vt ELT 2013/C 375/02.

⁵ Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 121 lõike 2 ja artikli 148 lõike 4 kohaselt vastu võetud riigipõhised soovitusel.

- toetamaks liikmesriigile seoses makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse⁶ parandusliku osaga antud asjakohaste nõukogu soovitude elluviimist, tingimusel et ümberjaotamist peetakse vajalikuks makromajandusliku tasakaalustamatuse korrigeerimiseks;
- maksimeerimaks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide mõju majanduskasvule ja konkurentsivõimele liikmesriikides, kes saavad finantsabi Euroopa finantsstabiilsusmehhanismi,⁷ maksebilansi toetusmehhanismi,⁸ Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi või Euroopa stabiilsusmehhanismi⁹ kaudu. Kahel viimasel juhul peab finantsabiga kaasnema makromajanduslik kohandamisprogramm.

Nõuda võib üksikute Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide eraldiste ümberjaotamist või ümberjaotamist struktuurifondide (st ERFi ja ESFi) lõikes. Mõlemal juhul kehtivad summade ümberjaotamise ulatusele aga olulised õiguslikud piirangud.

Esiteks ei tohi ümberjaotamise käigus muuta mitmeaastases finantsraamistikus igaks aastaks kehtestatud ülemmäära ega programmide eraldiste aastaseid osamakseid, mis on kinnitatud muudetud jaotuse vastuvõtmise aastale eelnevatel aastatel. Teiseks on vahendite ümberpaigutamine Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide lõikes lubatud ainult ERFi ja ESFi vahel ning sealjuures tuleb kinni pidada ESFi osa alampiirist (ühissätete määruse artikli 92 lõige 4). Kolmandaks peab nii fondidevahelise kui fondisisese ümberjaotamise puhul kinni pidama Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidele kehtestatud valdkondliku kontsentreerumise nõuete osakaaludest. Näiteks tuleb ümberpaigutamisel arvesse võtta eesmärgi suunata vähemalt 20 % liidu eelarvest kliimamuutuse eesmärgi saavutamisele. Neljandaks peab struktuurifondide sisesel või vahelisel vahendite ülekandmisel kinni pidama piirkondlike kategooriate rahalistest eraldistest. Ning viimaks ei kohaldata artiklit 23 Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi alla kuuluvatele programmidele.

3. Partnerluslepingute ja programmide läbivaatamine ja neis tehtavate muudatuste laad vastavalt artiklile 23

Määruses ei kehtestata tähtaega, mille jooksul komisjon peab ümberjaotamist nõudma. Kui ümberjaotamisnõue on ajendatud Euroopa poolaasta protsessist, tuleb see esitada võimalikult ruttu pärast asjakohaste riigipõhiste soovitude vastuvõtmist nõukogus ning mitte hiljem kui neli kuud pärast seda. See on kooskõlas soovituslike ümberjaotamistähtaegadega ning hoiab ära kokkulangemise järgmise riigipõhiste soovitude tsükliga. Komisjon kaalub sarnaseid tähtaegu ka juhul, kui ümberjaotamist nõutakse tulenevalt nõukogu soovitudest seoses ülemäärase makromajandusliku tasakaalustamatusega. Kui ümberjaotamist nõutakse selleks, et maksimeerida makromajanduslike kohandamisprogrammide mõju majanduskasvule ja konkurentsivõimele, võtab komisjon vastava nõudmise vastu võimalikult ruttu pärast

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1176/2011, 16. november 2011, makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

⁷ Nõukogu määrus (EL) nr 407/2010, 11. mai 2010, millega luuakse Euroopa finantsstabiilsusmehhanism (ELT L 118, 12.5.2010, lk 1).

⁸ Nõukogu määrus (EÜ) nr 332/2002, 18. veebruar 2002, millega liikmesriikide maksebilansi toetamiseks luuakse keskmise tähtajaga rahalise abi süsteem (EÜT L 53, 23.2.2002, lk 1).

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 472/2013, 21. mai 2013, millega tugevdatakse majanduse ja eelarve järelevalvet euroala liikmesriikide üle, millel on või võivad tekkida tõsised raskused finantsstabiilsuse tagamisel (ELT L 140, 27.5.2013, lk 1).

vastastikuse mõistmise memorandumi või – olenevalt olukorrast – täiendava vastastikuse mõistmise memorandumi allkirjastamist.

Komisjoni ümberjaotamisinõue peab olema nõuetekohaselt põhjendatud. Selles tuleb viidata nõudmise ajendanud riigipõhisele soovitusel või nõukogu soovitusel (või vastastikuse mõistmise memorandumil meetmele, kui liikmesriigil on makromajanduslik kohandamisprogramm) ning esitada nõudmise põhjused. Nõudes tuleb selgitada, miks on vaja ELi tasandil sekkuda, kuidas saab ELi rahastus kindlakstehtud struktuursete probleemide lahendamisele kaasa aidata ja miks ei ole olemasolev vahendite jaotus sobiv. Samuti tuleb viidata ühissätete määruses ja vastavate fondide eeskirjades ette nähtud valdkondlikele eesmärkidele ja prioriteetidele.

Komisjon palub ümberjaotamisinõudes, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja programmid. See on vajalik selleks, et asjaomases riigipõhises soovitusel, nõukogu soovitusel või vastastikuse mõistmise memorandumis (finantsabi saavate liikmesriikide puhul) määratletud majandus- ja tööhõiveprobleemidele reageerida asjakohaselt ja kooskõlas ümberjaotamisinõude sisuga. Ümberjaotamisinõude sisu kirjeldatakse täpsemalt allpool.

Määruses ei täpsustata, kui üksikasjalik peab nõue olema, st kas selles tuleb märkida, missuguseid programme ja prioriteete ümberjaotamisinõue positiivselt või negatiivselt mõjutab.

Üldine tava hakkab olema selline, et kui parim viis ümberjaotamisinõude ajendanud riigipõhise soovitusel või nõukogu soovitusel elluviimiseks on Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahendite täiendav koondamine, siis komisjon osutab, missuguseid programme ja prioriteete tuleks tugevdada. See, missuguseid programme ja prioriteete tuleks vastavalt vähendada, jäetakse liikmesriikide otsustada. Kui aga asjaomane liikmesriik nõudele ei reageeri või reageerib ebapiisavalt, määrab komisjon vähendatavad programmid ja prioriteedid ise kindlaks. Samuti võib komisjon oma nõudes osutada, missuguseid kriitilise tähtsusega programme või prioriteete vähendada ei tohiks. Mõnikord võib komisjon määrata vähendatavad programmid ja prioriteedid ka ümberjaotamisinõudes; sellisel juhul peab ta seda põhjendama.

Kui aga eelnevale vastupidiselt on ümberjaotamisinõude ajendanud riigipõhise soovitusel või nõukogu soovitusel elluviimiseks parim viis Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide eraldise vähendamine mingis valdkonnas, siis osutatakse komisjoni nõudes selgelt, missuguseid programme ja prioriteete tuleb vähendada. See, missugused programmid ja prioriteedid saavad rohkem vahendeid, jäetakse liikmesriikide otsustada. Ühissätete määruse artikli 18 ja fondide eeskirjade kohaselt keskendavad liikmesriigid toetuse sekkumistele, millega kaasneb suurim lisaväärtus aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu näol, võttes muuhulgas arvesse vastavaid Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 121 lõike 2 ja artikli 148 lõike 4 alusel vastu võetud riigipõhiseid soovitusi ja nõukogu soovitusi.

Kui ümberjaotamisinõude on ajendanud kombinatsioon mõlemast eespool kirjeldatud stsenaariumist, siis osutatakse komisjoni nõudes nii seda, missugustele programmidele ja/või prioriteetidele peab mõju olema positiivne (ja millele tuleb seega eraldada rohkem vahendeid) ja missugustele negatiivne (ja mida tuleb seega vähendada).

Ümberjaotamine peaks üldiselt hõlmama rangelt nii väheseid programme ja prioriteete kui võimalik.

Muudatuste laadi osas osutab komisjon lisaks sellele, missuguseid programme ja prioriteete peab ümberjaotamine hõlmama, ka seda, missugune peab olema liikmesriigi tehtavate muudatuste minimaalne sisu ja missugused (eri)eesmärgid tuleb saavutada. Samuti osutab komisjon, mis laadi sekkumisi ümberjaotamisest tulenevate lisavahenditega toetatakse, ja toob nende kohta näiteid.

Komisjon märgib ümberjaotamises ka seda, missugune on oodatav soovituslik finantsmõju. Ta võtab arvesse summasid, mis on ümberjaotamiseks olemas, programmi perioodi etappi ja liikmesriigi võimet ümberpaigutatud vahendeid vastu võtta.

Asjaomane liikmesriik peab komisjoni nõudest lähtudes oma partnerluslepingu ja nõudes osutatud programmid põhjalikult läbi analüüsima. Ta peab hindama, kuidas muuta neid nii, et see oleks komisjoni nõudega kõige paremini vastavuses. Kui liikmesriik on selle analüüsi teinud, esitab ta partnerluslepingu ja asjaomaste programmide muudatused. Partnerluslepingu puhul peavad need hõlmama vähemalt järgmist:

- ELi toetuse läbivaadatud hinnanguline eraldis igast Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondist valdkondlike eemärkide kaupa riigi tasandil;
- läbivaadatud kokkuvõtte oodatavatest põhitulemustest iga asjakohase Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi kohta valdkondlike eemärkide kaupa;
- läbivaadatud programmide loetelu, milles on märgitud iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi ja iga aasta kohta läbivaadatud hinnanguline eraldis, võttes arvesse esitatud muudatusi;
- finantstabel, milles on märgitud iga Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi läbivaadatud hinnanguline eraldis muudetud programmidele.

Komisjoni nõudega (nii positiivselt kui negatiivselt) hõlmatud programmide osas peab liikmesriik esitama vähemalt järgmiste elementidega seotud muudatused:

- strateegia, kuidas programm aitab saavutada asjaomases riigipõhises soovitusel või nõukogu soovitusel määratletud eesmärgid; sellega kajastatakse muudetud programmi oodatavaid tulemusi;
- läbivaadatud valdkondlike eesmärkide ja prioriteetide (nii nende, mida tugevdati, kui ka nende, mida vähendati) väljavalimise põhjendus ja selgitus, kuidas need aitavad lahendada ümberjaotamises tinginud struktuurseid probleeme;
- läbivaadatud rahaliste eraldiste põhjendus;
- asjaomaste prioriteetide kirjeldus, mis sisaldab iga prioriteedi kohta erieesmärkides tehtud muudatusi ja läbivaadatud lähteolukorra kirjeldust, kui see on asjakohane, ning oodatavaid tulemusi;

- läbivaadatud prioriteetide raames toetatavate meetmete laadi ja näidete kirjeldus ning nende oodatav panus;
- tulemusraamistik, eelkõige iga ümberjaotamisega hõlmatud prioriteedi kõikide näitajate (finants-, väljundi- ja tulemusnäitajate, vastavalt vajadusele) vaheeesmärgid ja eesmärgid, tõendades ühtlasi kinnipidamist nõudest, et tulemusraamistikus määratud väljundinäitajad ja rakendamise olulisimad etapid peavad moodustama üle 50 % prioriteedi rahalisest eraldisest;
- programmi rahastamiskava.

Kui vaja, teeb komisjon kuu aja jooksul liikmesriigi esialgse vastuse kohta tähelepanekuid. Seejärel esitab liikmesriik kahe kuu jooksul pärast vastamist ettepaneku partnerluslepingu ja asjaomaste programmide muutmiseks. Kui komisjon peab liikmesriigi vastust rahuldavaks, kiidab ta vastavad muudatused heaks.

4. Komisjoni ümberjaotamisnõudele vastavad tulemuslikud meetmed

Kui liikmesriik ei võta artikli 23 lõigetes 3 ja 4 sätestatud tähtaja jooksul tulemuslikke meetmeid, võib komisjon teha nõukogule ettepaneku peatada kõik asjaomastele programmidele või prioriteetidele ettenähtud maksed või osa makseid. Ühissätete määрусega ei nähta ette selgeid kriteeriume meetmete tulemuslikkuse hindamiseks. Komisjon võtab selle hindamisel arvesse eri kriteeriume.

Esimene juhtum, kus tulemuslikke meetmeid selgelt ei võeta, on see, kui liikmesriik lihtsalt ei esita (määрусega ette nähtud tähtaegade jooksul) kas esialgset vastust või partnerluslepingu ja asjaomaste programmide muutmise ettepanekut. Kui liikmesriik eirab komisjoni ümberjaotamisnõuet, ei võta ta tulemuslikke meetmeid.

Kui liikmesriik esitab tähtjaks vajalikud dokumendid, kontrollib komisjon muudatusettepanekute kvaliteeti, võttes arvesse oma ümberjaotamisnõuet. Kvaliteeti hakatakse kontrollima järgmist laadi kriteeriumide põhjal.

- Kas ette pandud muudatustega eraldatakse kõikidele komisjoni nõudes osutatud programmidele ja prioriteetidele rohkem või vähem vahendeid (olenevalt juhtumist)?
- Kas programmide ja prioriteetide suurendamise/vähendamise maht on kooskõlas komisjoni ümberjaotamisnõudes esitatud hinnanguga?
- Kas muudatuste põhjusi, erieesmärke ja oodatavaid tulemusi on piisavalt selgitatud?
- Kas vajalikud muudatused kajastuvad kohaselt programmide asjaomastes prioriteetides ja partnerluslepingu asjakohastes jaotistes?
- Kas ette pandud muudatused on omavahel kooskõlas? Kas programmi läbivaadatud strateegia on kooskõlas oodatava panusega nõude ajendanud riigipõhises soovitusel, nõukogu soovitusel või vastastikuse mõistmise memorandumis määratletud eesmärkide saavutamisse?

- Kas tulemusraamistik on läbi vaadatud ja kas see on kooskõlas programmides ja prioriteetides kavandatud muudatustega?
- Kas läbivaadatud programmid ja prioriteedid on kooskõlas vastavate fondide olemasolevate programmitöövajadustega?

Võttes arvesse ümberjaotamismõnede küllaltki kohustavat iseloomu ja seda, et liikmesriigil on võimalus oma ettepanekut kõnealuse menetluse käigus parandada, loeb komisjon meetmed tulemuslikuks ainult juhul, kui liikmesriigi vastus hinnatakse eespool nimetatud kriteeriumide alusel rahuldavaks.

Kui liikmesriik ei võta tulemuslikke meetmeid, võib komisjon teha nõukogule ettepaneku maksed peatada; tal tuleb oma ettepanekut põhjendada. Ta selgitab, miks programmide ja prioriteetide eraldiste kavandavad muudatused või läbivaatamine ei ole nõude ajendanud riigipõhises soovitusel, nõukogu soovitusel või vastastikuse mõistmise memorandumis seatud eesmärkide saavutamiseks piisavad või sellega vastavuses.

5. Asjaolud, mis võivad tingida maksete peatamise

Artikli 23 lõike 6 kohaselt võib komisjon teha nõukogule ettepaneku peatada asjaomastele programmidele või prioriteetidele kõik maksed või osa makseid, kui liikmesriik ei võta tulemuslikke meetmeid. Määruses ei täpsustata, millistel juhtudel peab komisjon peatamisettepaneku tegema. Käesolevas alajaotuses selgitatakse, missugustel juhtudel hakkab komisjon peatamist kaaluma. Kui see on asjakohane, võidakse siiski arvesse võtta liikmesriigi erandlikku olukorda, näiteks riigi reaalse SKP kahanemist ümberjaotamismõnede eelneval kahel või enamal järjestikusel aastal.

Komisjon kaalub peatamisettepaneku tegemist juhul, kui meetmeid ei võeta, st kui liikmesriik ei anna määrusega ette nähtud tähtaegade jooksul komisjoni nõudele esialgset vastust või ei esita partnerluslepingu ja programmide muutmise ettepanekut. Komisjon ei kaalu peatamisettepaneku tegemist juhul, kui liikmesriik annab artikli 23 lõikega 3 ette nähtud tähtaja jooksul esialgse vastuse, kuid komisjon leiab, et vastus ei ole ümberjaotamismõnede kooskõlas. Liikmesriigil on siis veel võimalus oma vastust oluliselt parandada, tuginedes eelkõige tähelepanekutele, mida komisjon teeb vajaduse korral ja kuu aja jooksul pärast esialgse vastuse kättesaamist. Sellisel juhul kaalub komisjon peatamisettepaneku tegemise võimalust alles pärast määrusega ette nähtud tähtjaks esitatud ametlike partnerluslepingu ja programmide muudatuste (artikli 23 lõige 4) kvaliteedikontrolli. Kui komisjon leiab, et ettepanek ei ole ümberjaotamismõnede kooskõlas või et ette pandud muudatused ei kajastu kohaselt partnerluslepingus ja programmides või on ebapiisavad, võib ta artikli 23 lõikes 6 sätestatud kolmekuulise perioodi jooksul kaaluda maksete peatamist.

6. Kriteeriumid, mille põhjal määratakse, missugused programmid peatatakse ja millises ulatuses

Esimese suuna meetmete kohast peatamist (ühissätete määruse artikli 23 lõiked 6 ja 7) ei rakendata automaatselt ning see hõlmab üksnes makseid. Selle otsene tagajärg on liikmesriiki minevate rahavoogude peatumine.

Kui komisjon teeb nõukogule maksete peatamise ettepaneku, osutab ta, missuguseid programme või prioriteete see hõlmab ja millises ulatuses. Artikli 23 lõikes 7

määratletakse nõukogu volitused, sätestades peatamise ülempiiriks 50 % iga asjaomase programmi maksetest. Artikli 23 lõikega 7 nähakse ette, et maksete peatamise ulatust võib suurendada 100 protsendini, kui liikmesriik endiselt ei võta tulemuslikke meetmeid kolme kuu jooksul pärast nõukogu peatamisotsust.

Lisaks ülempiirile, mis on 50 % maksetest, sätestatakse artikli 23 lõikes 7 ka seda, et peatamise „*ulatus ja määr peavad olema proportsionaalsed ja mõjusad ja nendes tuleb arvesse võtta liikmesriikide võrdset kohtlemist, eelkõige mis puudutab peatamise mõju asjaomase liikmesriigi majandusele*”.

Komisjon mõistab proportsionaalsust ja mõjusust nii, et maksed tuleb peatada sellise summa ulatuses, mis on vajalik selleks, et motiveerida liikmesriiki komisjoni nõuet täitma, võttes arvesse ka komisjoni nõude ja liikmesriigi ettepaneku vahelise lahknevuse suurust. Seda hinnatakse iga juhtumi puhul eraldi.

Liikmesriikide võrdse kohtlemise tagamiseks võetakse arvesse peatamise ulatuse osakaalu riigi SKPst. Sellega hoitakse ära see, et Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest kõige rohkem toetusi saavad riigid kannatavad põhjendamatult palju võrreldes arenenumate liikmesriikidega, kelle Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest saadava rahastuse maht rahvaarvu ja majanduse suuruse suhtes on väiksem.

Liikmesriikide majandusliku ja sotsiaalsete olukorra arvessevõtmiseks kaalutakse samalaadseid pehmendavaid tegureid, nagu on ette nähtud artikli 23 lõike 9 kohase maksete peatamise korral. Need tegurid vähendavad peatamise ulatust teatud koefitsiendi võrra, mis on sätestatud ühissätete määruse III lisas ja põhineb tööpuuduse määral, vaesusriski või sotsiaalse tõrjutuse riskiga inimeste osakaalul või SKP vähenemisel asjaomases liikmesriigis.

Komisjon osutab peatamisettepanekus, missuguseid programme või prioriteete see hõlmab. Üldiselt teeb komisjon ettepaneku peatada selliste programmide või prioriteetide maksed, mida tuleks vähendada, selleks et võimaldada suurema rahastuse koondamist olulisematele programmidele või prioriteetidele. Vähendatavad programmid määrab olenevalt juhtumist kindlaks kas komisjon oma ümberjaotamismõttes või artikli 23 lõike 3 kohaselt tehtud tähelepanekutes või liikmesriik oma esialgses vastuses või partnerluslepingu ja programmide muutmise ettepanekus.

Kui ümberjaotamismõttes märgiti ära programmid või prioriteedid, mida tuleks suurendada, siis ei tohiks nende makseid peatada, sest neid loetakse peatamise kohaldamise ajal kriitiliselt tähtsateks. See on kooskõlas ka ühissätete määruse III lisa sätetega, mille kohaselt teise suuna meetmetest tulenev kulukohustuste peatamine ei tohi hõlmata selliseid programme või prioriteete, mille vahendeid tuleks esimese suuna meetmete kohase ümberjaotamismõtte tulemusena suurendada.

Komisjonile ei ole kehtestatud tähtaega, millal ta peab vastavalt artikli 23 lõikele 8 võtma vastu ettepaneku lõpetada maksete peatamine pärast seda, kui liikmesriik on võtnud tulemuslikud meetmed. Igal juhul võtab komisjon sellise ettepaneku vastu kohe pärast läbivaadatud partnerluslepingu ja programmide heakskiitmist.

KOKKUVÕTE

Tihe seos Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ja ELi majandusjuhtimise vahel tagab selle, et ELi kulude tõhususe aluseks on usaldusväärne majanduspoliitika. ELi

toetusi saab vajaduse korral ümber suunata, et lahendada uusi ilmnevaid majanduslikke ja sotsiaalseid probleeme.

2014. aastal on partnerluslepingute ja programmide prioriteet kohaste lahenduste leidmine asjaomastes riigipõhistes soovitustes ja nõukogu soovitustes määratletud probleemidele, et tagada algusest peale täielik kooskõla majandusjuhtimise menetlustega. See vähendab ka võimalikku artikli 23 kohast ümberjaotamist lühikeses perspektiivis. Kuna Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidest toetatakse keskmise pikkusega investeerimisstrateegiaid, kasutab komisjon oma ümberjaotamisõigust alates 2015. aastast ettevaatusega. Ümberjaotamisnõue esitatakse üksnes juhul, kui partnerluslepingu ja programmide läbivaatamisega saab asjaomastes nõukogu soovitustes või makromajanduslikes kohandamisprogrammides määratletud struktuurseid probleeme paremini lahendada.

Komisjon põhjendab ümberjaotamisnõudeid nõuetekohaselt ja annab piisavalt üksikasjalikku teavet programmide ja prioriteetide kohta, mida tuleb olenevalt konkreetsest juhtumist kas tugevdada või vähendada, kaasa arvatud selle kohta, milline on oodatav soovituslik finantsmõju. Seda tehakse selleks, et lahendada asjaomastes riigipõhistes soovitustes, nõukogu soovitustes või makromajandusliku kohandamisprogrammi meetmetes määratletud struktuurseid probleeme.

Liikmesriikide võetud meetmeid hinnatakse objektiivsete kriteeriumide alusel. Kui liikmesriik ei võta tulemuslikke meetmeid, selgitab komisjon üksikasjalikult, miks liikmesriigi ettepandud muudatusi ei peeta piisavaks. Maksete peatamisel võetakse alati arvesse pehmendavaid tegureid. Komisjon ei tee ettepanekut selliste programmide või prioriteetide maksete peatamiseks, mida tuleb ümberjaotamisnõude kohaselt suurendada või mida loetakse kriitiliselt tähtsateks.